

ולכן כה חיוני הדבר להעריכו הערכה נכונה מבחינת שטח-פעולה עתידים ואפשרויות השימוש בנושק מסיע.

הערכה נכונה של פני הקרקע צריכה, לכן, לציין ולכלול לא רק מה הנם השטחים האפשריים בהם תתפתח פעולת-נוראנו ומה הם השטחים הבאים בחשבון לפעילות אויב — אלא, יחד עם זה ובמשולב עם הג'ל גם ציוני השטחים הבאים בחשבון למו-צבית-תצפית אשר יוכלו לצפות על הפעילות הזאת. כי אין ערך למוצב-תצפית אשר אינו יכול לצפות על פעילות-בקרוב: הקרקע, כשלעצמו ולא כשטח בו מתנהלת או עשויה להתנהל פעולת קרב, אין בו כדי לענין את המפקד בתור שכזה.

קצין-המודיעין יוכל לעזור הרבה למפקדו באם יאסוף מכסימום ידיעות על הקרקע, כדי להקל לו בקביעת תכניתו — כשזאת תכלול תכנית-תצפית, אשר תאפשר לו תצפית מתמדת במשך כל המבצע. מוצב-תצפית, שהוא חלק מתכנית-תצפית, צריך

לענות על שלושת הגורמים הבאים:

(א) כל בקודה בשטח חייבת להיראות לפחות משני מוצב-תצפית קבועים. תנאי זה הכרחי כדי למנוע סכנה שקטע מסוים לא ימצא תחת תצפית, עקב אבדן מוצב אחד או הוצאת צו-המוצב מכלל פעולה. וכן חשוב תנאי זה מבחינה נוספת: בשל הצורך ב"חתך-ראיה נוסף, שיחצה — מנקודת-התבוננות אחרת, ובזווית אחרת — את השטח הנתון לתצפית, לגילויין של אותן תנועות אויב (ואף תנועות ג'יסותינוראנו) אשר בלעדי כך היו עלולות להשאיר מוסתרות, בגלל בליטות-הקרקע שביניהן לבין המרצב הראשון.

(ב) כל מוצב-תצפית צריך שיאפשר תצפית: על ג'יסותינוראנו, ג'יסות האויב והשטח שביניהם.

(ג) מוצבי תצפית עתידים צריכים להיות בתחום ראייתם של מוצבי התצפית הקדמיים, כדי לודא שאף בשעת הדילוג תהיה תצפית קיימת — וע"י זה לנדרא שהתצפית תהיה מתמדת.

בה בשעה שהערכת השטח אינה יכולה לקבוע

המונח "תצפית", במובנה הצר של המלה, ברור לדעתי במידה מספקת גם מבלי שנטפל כאן בהסברת מובנו זה. הדבר אשר מביאנו לטפל בנושא זה הוא מובנה הרחב של תצפית-הקרקע, וכל הקשור בה.

בדרך כלל נעסוק בסוגית התצפית שעה שאנו שוקלים את גורם הקרקע והשפעותיו: ובעיקר, באיזו מידה הוא משפיע על פעולת האויב ופעולתנו אנו, ובאיזה מידה הוא מאפשר תצפית לאויב או שמאפשר תצפית לנו לעצמנו. כי תצפית מהנה מקורידיעות למפקד, ולכן יש בה כדי לאפשר לו שליטה בעצמה הנתונה בידו, והפעלתה הנכונה — הן באשר לכוח-אדם, הן באש והן בכל הנוגע לסייע הלוגיסטי שלו — להצלחתו של המבצע.

ברור לכן, שהתצפית צריכה להיות מתמדת ותצפית מתמדת מצריכה תכנית-תצפית.

מהי תכנית-תצפית זו?

תכנית-התצפית פירושה בחירה מתמדת של מוצב-תצפית לקראת העתיד, בהתאם לשלבי-התפתחותו של המבצע. מוצב-תצפית אלה אשר מהם מורכבת התכנית יקבעו ע"י סיורי קרקע-אוויר, תצ-לומי-אוויר ומפות, עוד לפני התחלת המבצע. כן תכלול התכנית אמצעי קישור בין המוצבים השונים אל המפקד וקביעת ג'יסות אשר יתפסו אותם מוצבים, וציון הזמנים בהם יעשו זאת.

השליטה הטקטית, בכל מבצע שהוא, מצריכה תצפית מתמדת: גם על היחידות והנושק שלנו וגם על אלה של האויב. אכן, מוצבי תצפית אשר הוקמו ונבחרו נכונה, מבטיחים למפקד אינפורמציה מתמדת על תנועות האויב ומשמשים גורם ראשון במעלה לשליטה על כוחותינו-ראנו ועל יעילות השירמוש בנושק המסייע שלנו.

התכנון של מוצבי תצפית מתאימים לעתיד, בחירת מקומות בשבילים ותפיסתם — קשורים קשר הדוק בהערכה נכונה של תכונת הקרקע אשר עליו יבוצע המבצע. הקרקע הוא גורם מגביל חשוב מאוד לתפעול הטקטי של ג'יסות ונושק מסייע לסוגיה,

לנו לערוך את גיִסוֹתֵינו לפעולה מתאימה. במקרה זה תכנית התצפית תוכן ותתאים לתכנית התנועה לפי שלביה, ותכליל את פירוט מוצבי־התצפית אשר יתפסו, וכן את הציון באיזה סדר ידולגו יסודות המשנה אשר יוקצו לתפקיד התצפית.

ב. התקפה

אם עומדת להיערך התקפה על יעד (או יעדים) שמתוך לתחום־הראייה והתצפית הקיימים, חייבת תכנית־התצפית להביא בחשבון בחירה של מוצבי־תצפית קדמיים, ותפיסתם תוך כדי התפתחות ההתקפה. על תכנית־התצפית להיות כזו, שהצופים יהיו חייבים באופן אבטומטי להעתיק את עצמם למוצבי־התצפית החדשים משמגיעה ההתקפה לשלב מסוים. אך העתקת המוצבים אין בה כדי להתיר פגיעה בעד קרון ההתמדה־בתצפית; על כן יש לבצע בעד רת־זוגית של צופים: שאחד מהם ממשיך בתצפית במוצב הקודם, בשעה שהשני מתבסס במוצב התצפית החדש. שטחי מוצבי־התצפית אשר ידרשו לעתיד — ויבחרו סופית תוך המשך ההתקפה — יוקצו לאותם אלמנטים אשר יצטרכו לתפוס את מרכזי התצפית האלה, תוך קביעת סדר דילוגם, הסיר מנים שלפיהם יופעלו, סידורי הקשר וכדומה.

ג. הגנה

בהגנה תהיה תכנית התצפית חלק בלתי־נפרד מתכנית־המודיעין הכללית. תכנית־התצפית צריכה לאפשר תצפית מתמדת על כל התקפה אפשרית של האויב; לכן תכלול היא בחירה מוקדמת של מוצבי־תצפית כלפי כל אזור ושטח העלולים לשמש כל התקפה אפשרית כזאת. אכן, צעדים אלה, באם יעשו תוך הפרזה מעל־למידה יביאו לידי פיזור רב מדי, ואי־ניצול כוח־האדם. לכן, מידת הפיזור צריך שתהיה כזאת, אשר תאפשר תצפית היקפית במצבים של רגיעה. יתר על כן, התכנית צריכה להיות כה גמישה שלא תהיה אף נקודה אחת בשטח־ההפקר ובשטח האויב הנמצאים בתחום הראייה, אשר לא תהיה אליה תצפית.

לאחר הכל, לעתים קרובות אין להמנע משטחים מתים ומדרכי־גישה אויבות נסתרות, הבטוחות בפני אש שטוחת־מסלול. שטחים אלה יש לציין ולהעריך, תוך שימת־לב רבה, ולהכין תרשים אשר יאפשר למפקד לסכל, ע"י אש מתאימה, את השימוש בהם.

ד. נסיגה

הצלחת הנסיגה, מבחינת התמרון הטקטי שלה, תלויה הרבה בתצפית מתמדת והיקפית כלפי האויב.

(סוף בעמ' 50)

בדיוק גמרץ את מקומם העתיד של מוצבי־התצפית שיש לתפוס בשלבים מאוחרים יותר של התפתחות המבצע, אלא רק את אותם מוצבי־התצפית הנמצאים בתחום הראייה של מוצבי־התצפית הקיימים כבר — הרי היא מאפשרת, בכל זאת, לקבוע שטח למוצבי־התצפית שבעתיד, אשר עליו ימוקס במדויק המוצב לכשיגיעו לשם. דבר זה ימנע סיוורים מיותרים גזול־זמן. לכן, קביעת מוצבי־התצפית קדמיים, עורפיים ואגפיים אינה צריכה לחכות עד שהמבצע יגיע אל קצה תחום־הראייה הנתון, אלא יש לקבוע שטח־תצפית — ובדלג חולית תצפית על שטח התצפית שיועד לה תבחר היא את מקום המוצב במדויק.

לעתים יקשה למצוא מוצבי־תצפית אשר יענה על תביעותיהם של כל הגורמים המפורטים לעיל. ההגבלות הנובעות מפני־הקרקע תכרחה אותנו למצוא פתרון ע"י בחירת מוצבי־תצפית משניים, ומוצבי־חילוּפין; וכן צריכה הערכת פני הקרקע להיות זהירה וקפדנית, ולהביא בחשבון את האפשרויות הנדרשות האלו.

אף תצפית הלילה תביא אותנו לידי צרוף מוצבי־משנה ומוצבי־חילוּפין למוצבי־התצפית הקיימים, כדי להתגבר על קושי התצפית בלילה.

ועוד הערה קטנה, אשר אולי לא תעלה בדבר עם דעתם של אלה המוצאים לאפשרי, "לחייב את הגיון־האויב": תכנית־התצפית צריכה לאפשר תצפית על כל האפשרויות הפתוחות לאויב; כי באם נכון תכנית־תצפית אשר תאפשר תצפית טובה על אפשרות אחת בלבד — היות ו"ההגיון מחייב" שהאויב ינקוט בה דוקא, וכך — ואלו האויב, למרות כל זאת לא יהיה מוכן — בגלל הגיונו, השונה כנראה — לבצע זאת וינקוט לו אפשרות אחרת — הרי שימצא אזי כי תכנית התצפית אינה בנויה על דרישותיו של המפקד לאספקת ידיעות, לבקרת־אש וכדומה.

נראה־נא, כיצד פועלת תכנית התצפית בצורתו הלחיימה השונות:

א. תנועה למגע

היסוד העיקרי לאבטחת היחידות בתנועה הנו: איזורי־תצפית רחבים ועמוקים אשר יוקצו למשמרות קדמיים, אגפיים וערפיים, שיאורגנו למפרע. אזורי־תצפית אלה יתוכננו מלמפרע, במקביל לצורך ההתקדמות, ע"י זה תקוים תצפית היקפית ומתמדת. איפון כוחות האויב בזמן הנכון יאפשר

יקרה ויתגלה סימן-מעיד נוסף, אינו צריך אלא לפרשו על הרקע של מה-שכבר-ידוע-לו על המ-צב — כי הרי מצב זה כבר הוערך לפני כן. ותוך כדי תהליך זה הרי הוא מוסיף ללא הפסק לערוך במוחו הערכת-מצב שוטפת-רצופה.

על הצעד השלישי והאחרון דובר כבר רבות והוא אינו מצריך הבהרה נוספת. אין זאת, אלא פיתוחה של יכולת ההתבוננות והתצפית שלך. דבר זה אין צורך לחשיבותו. ושוב, בשל תנאי החיים העירוניים בזמננו נמצאת תכונה זו אצל אנשים רבים מדי במצב רדום. עם זאת, לכל אחד מאלה, השואפים להצליח בשדה המערכה קיימת אפשרות וצורך לטפח יכולת זו. אולם, אם אין אדם מסוגל אלא להבחין בקיומו

של מצב-דברים מסוים אך לא לקבוע את משמעותו, הרי שיאבד הרבה מחשיבותו של הישג זה. למה הדבר דומה? — לאותו קצין מודיעין אשר מסוגל לאסוף ידיעות אך אינו מסוגל להפיק מתוכן את „המודיעין“ הדרוש.

אפשר לכנות את שלושת הצעדים האלה „שיטה לפיתוחו של השכל הישר“.

אלו הן פרשות-נוהג המהוות את המסד לתפיסת-היסוד שלנו את מודיעין-הקרב.

אלה, המתעתדים לשמש מפקדי-גודים חייבים לפתח אותן — ו„להתעמל“ בהן ללא הפסק.

הן הן חוט השדרה לפיתוחו של בטחון עצמי והן הן המניע לפעולה תוקפנית.

ת. לסקוב / תצפית (סוף מעמ' 43)

ב„מערכות“ לפני 10 שנים (יולי 1940)

● הפחד להחליט, וההסתמכות על דרג הפיקוד (הגבוה ממנו) כדי להשתמש מקבלת החלטות, עלולים להתיש כל יומה עצמית. ההשתתפות בהחלטה קשה לעתים יותר מההשתתפות בביצועה. ההסתרות מאחורי „כתפים רחבות“ נוחה להרבה אנשים כי היא פוטרת אותם מהצורך לחשוב ומהאחריות להחליט. לכן חייב כל מפקד לחשל בקרבו את הסגולה לקבל החלטות במסגרת הפיקודית והארגונית הנקבעת לו.

כאן ניתן לבחור את מקומות מוצבי-התצפית בחירה מדוקדקת, תוך הבטחת דרכי גישה ועקיפה נוחים ומוסתרים, עם מוצבי-תצפית אשר יהיה בהם כדי לספק ידיעות על תכנית הרדיפה של האויב (כפי שהיא מסתמנת מתוך תכונותיה הנראות) ואזהרה בפני אפתעה אפשרית של האויב באגפי הכוח הנ"סוג ובחזיתו.

סיכום

א. מהאמור לעיל מתברר לנו שכדי שתכנית התצפית תענה לצרכיו של המפקד — עליה להיות בנויה כחלק מאורח ביצוע המשימה, בהתאם למשימה ולפני שלביה השונים.

ב. תכנית-התצפית תהיה תוצאה מהערכה נכונה של גורם הקרקע בשעת ביצוע „הערכת-מצב“.

ג. בדיוק כפי שתכנית-הפעולה צריכה לענות על „אפשרויות האויב“ — כן צריכה תכנית-התצפית לאפשר תצפית על „אפשרויות האויב“.

ד. שימוש נכון בתצפית הנו תוצאה מתכנון מדויק ומוכן מראש, ומארגון קשר וכו' לצרכי השגת ידיעות ושליטה במצב.

● האספורט, ז. א. שימוש באמצעים פיסיים לחישול העצבים, יכול לשמש אמצעי חשוב לפיתוח תוח האומץ בהמונים. סוגי הספורט המסוכנים מרגילים את האיש גם לשיקול-דעת מהיר וגם להחלטה דחופה, הטייס והנהג נמצאים לעתים קרובות במצב הדורש החלטה מהירה וביצוע מידי. הסוכנות (הצנחנות) — אספורט שאפשר וכדאי לפתחו — יכולה אף היא לשמש אמצעי רציני מאוד לפיתוח העוז והאומץ.

● זריזות גופנית, סבילות מפותחת והכוח הפיסי הממשי יקבעו לא במעט את הצלחתו של המפקד בביצוע.

● התנאי להצלחת רצונו של המפקד הוא, שיהיה מושפע מאורו של אידיאל גדול ונתמך על ידי „הרגשת חובה וכבוד להקריב הכל למען המולדת“. הרעיון צריך להיות כנל-תמיד לעיני המפקד. אם המפקד יהיה חדור בצדקת רעיונו ומוכן למסור את נפשו עליו ולהוליך את אנשיו מתוך חפץ הגשמה, חזקה עליו שיצליח.

מתוך „החינוך לאומי-לב“ ליהושע גלוברמן ז"ל